

Stemstoornissen (gebaseerd op De Bodt, Stemstoornissen)

F u n c t i o n e e l			
Het stemorgaan is in orde, maar wordt verkeerd gebruikt, misbruikt of overbelast. Als het gebruik te lang en/of te veel voorkomt, kan het stemorgaan beschadigen en kan er een organische verandering plaatsvinden.			
	Kenmerken	Klinisch beeld	Therapie
Hypofunctionele dysfonie <i>Slap stemgebruik</i>	Beperkte vocale mogelijkheden, Geringe belastbaarheid, onvoldoende stemvolume	Normaal	Logopedisch/zang-pedagogisch: oefeningen stembandsluiting, verhogen belastbaarheid, aanpassen belasting aan de reële mogelijkheden.
Hyperfunctionele dysfonie <i>Gespannen stemgebruik</i>	Heesheid en stemvermoeidheid, pijn of spanningsgevoelens in de keel. Ruwe en gespannen geluid, kuchen en keelschrapen. Verlaagd geluid.	Meestal normaal, soms adductie valse stembanden	Logopedisch/zang-pedagogisch: verminderen irritatiefactoren, afbouwen foutief stemgebruik en stemmisbruik. Stemtraining op basis van goede adembeheersing en ademverdeling. Ontspanningsoefeningen: lokaal of algemeen. Houding correctie. Aanleren ontspannen fonatie. Manuele therapie.
Beroepsdysfonie	Bij personen met een spreek/zangberoep. Aanvankelijk normale stem die door jarenlange hoge belasting in de problemen komt. Heesheid, stemvermoeidheid, irritatie.	Aanvankelijk normaal maar kan zich ontwikkelen tot oedemisch (opgezet)	Logopedisch/zang-pedagogisch: stemhygiëne, aandacht voor hydratatie. Informatie over stemgeving, stemmisbruik en verkeerd stemgebruik. Informatie over stembelasting tijdens spreken en zingen in grote ruimtes. Aanpassen stembelasting door agendabeheer.
Bowing/presbyfonie	Bij bejaarden. Verminderd vermogen, stem klinkt zwak, hees met wilde lucht. Onvoldoende resonans. Soms verhoging toonhoogte en verminderde controle over de toonhoogte.	Vermindering spanning in de stemplooien. De stemplooien zijn dun, vaak ook oedeem als gevolg van secundair hyperfunctioneel stemgebruik.	Logopedisch/zang-pedagogisch: adductie oefeningen. Stembelasting aanpassen. Onderhouden fitheid: stem en ademhaling.

Organisch

	Kenmerken	Klinisch beeld	Therapie
Laryngitis	Heesheid (wilde lucht), pijn, moeizaam foneren. Stem klinkt vaak laag en ruw.	Stemplooien zijn rood, verdikt, oedeem (vocht)	Stemrust (spreek/zingverbod), stomen, vermijden irritatiefactoren (rook/lawaai), eventueel antibiotica, reflux?
Stemplooi noduli (Stemknobbeltjes)	Chronische en wisselende heesheid, soms afoon (geen geluid). Instabiele toonhoogte, soms stembreuken. Veel kuchen en stemschrapen.	Knobbeltjes te zien net op of onder de rand van de stemplooien. Meestal onvolledige sluiting van de stemplooien.	Logopedisch: afbouwen foutief stemgebruik en stemmisbruik. Stemtraining voor meer ontspanning en adequaat stemgebruik. Soms is operatie aangewezen maar steeds in combinatie met logopedie.
Stemplooi poliep	Heesheid (wilde lucht en/of ruw) en onvaste stem. Gevoel dat er 'iets' in de keel zit. Toonhoogte instabiel. Soms diplofonie (twee tonen tegelijk)	Meestaal unilateraal (1 kant), soms brede basis, soms op steeltje. Variabele locatie.	Operatief: wegnemen poliep en eventueel contralaterale schade. Logopedisch: verminderen irritatiefactoren, afbouwen foutief stemgebruik en stemmisbruik. Trainen adequaat (zang)stemgebruik.
Stemplooi cyste	Toenemende heesheid met wilde lucht. Gespannen fonatie, instabiele toonhoogte, soms stembreuken, moeizame fonatie.	Meestal eenzijdige zwelling van de stemplooi. Onderscheid met poliep en/of noduli vaak pas na microlaryngoscopie.	Eerst logopedisch werken aan stemhygiëne. Operatief. Na operatie eerst 3 dagen absolute stemrust. Dan stemtherapie om optimale stemproductie aan te leren. Regelmatig controle KNO.
Stemplooi oedeem	Wisselende heesheid (Wilde lucht/ruw) Moeizame fonatie Ademtekort	Stemplooien zijn gezwollen en bobbelig. Soms asymmetrisch.	Ontzwellende medicatie. Logopedisch: verminderen irritatiefactoren. Afbouwen verkeerd stemgebruik en stemmisbruik. Ontspannen stemvoering aanleren. Verbeteren stemtechniek.
Oedeem van Reinke			
Contactulcus	Klacht: 'Er zit wat in mijn keel'. Globus gevoel. Keelpijn, heesheid, kuchen, keelschrapen.	Uitstulping op de onderkant van 1 van de stemplooien.	Logopedisch: verminderen irritatiefactoren. Afbouwen verkeerd stemgebruik en stemmisbruik. Ontspannen stemvoering aanleren. Verbeteren stemtechniek. Zachte steminzet aanleren. Bij

			gevorderd stadium soms operatief. Daarna stemrust en logopedie.
Hyperkeratose/ leukoplakie			